

MONOSTORI KÁROLY

1852–1917

Állatorvos, az állattenyésztéstan rendes tanára 1884-től 1908-ig. A szülészeti előadója 1888-tól 1889-ig, kiváló szakíró. Mintegy három évtizeden át igen termékeny munkát végzett szakmájában, a társadalmi közéletben, egyszersmind a szépirodalom területén is.

1852-ben született Désen (Szolnok-Doboka vármegye); századok előtt Erdélybe telepített szász családból származott. Négy elemi osztályt végzett, majd magánúton képezte magát. Szülei orvos-sebésszé óhajtották képeztetni, de Kolozsvárott a sebészképzést akkoriban beszüntették, ezért 1872-ben a Pesti m. kir. Állatgyógyintézetbe iratkozott be, és ott 1874-ben jeles minősítésű oklevelet szerzett. 1875 februárjában kinevezték az állatgyógyintézet élet-, vegy- és természettani osztályára Thanhoffer Lajos mellé asszisztensnek. Elvégezte a keleti marhavész ismertetésére rendezett tanfolyamot, jeles eredménnyel. Ezután az állatgyógyintézet állattenyésztési és szülészeti tanszékéhez, Tormay Béla tanár és igazgató mellé helyezték át tanársegédnek. 1878-ban kiküldték a Temes vármegyében kiütött keleti marhavész elfojtására, ami neki sikerült is. Hogy a gyakorlatban is teljes felkészültséget szerezzen, a Segesváron üresedésben levő vármegyei központi állatorvosi állásra pályázott, s azt 1878-ban el is nyerte.

Ebben az állásban érte 1881-ben állami állatorvosi kinevezése. Berendelték a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztériumba, az állategészségrendőri ügyosztályra, és ott az állategészség-ügyi teendők ellátásával bízták meg. Új beosztásában 1881-től 1884-ig teljhatalmú miniszteri kiküldött állatorvosként tevékeny részt vett az országban uralkodó járványos betegségek elleni védekezésben; elfojtotta a Bábolnán 1881-ben fellépett keleti marhavészt. E tevékenységeiért ismételten miniszteri elismerésben részesült. 1884-ben, Tormay Béla távozása után, helyettesként megbízták a M. kir. Állatorvosi Tanintézetben az állattenyésztés előadásával. 1888-ban az állattenyésztés nyilvános rendes tanárává nevezték ki. Az állattenyésztéstanon kívül 1889-ig a szülészetet is tanította. A tanítástól 1908-ban lépett vissza, 1909-ben pedig végleg nyugalomba vonult. Érdemeit legfelsőbb helyen is méltányolták: nyugalomba vonulása alkalmával, 1910-ben királyi tanácsosi címmel tüntették ki.

Tanári működését nehéz, kezdetleges viszonyok között kezdte meg, de ennek ellenére nagy érdemeket szerzett az állattenyésztési ismeretek terjesztése és népszerűsítése terén, noha az újabb biológiai irányt már nem mindig követte kellőképpen. Az állattenyésztési intézet gyűjteménytárát fejlesztette, azt értékes darabokkal gyarapította. Mint tanár igen népszerű volt, érdekes, de nem minden terjengősség nélküli előadásait hallgatói kedvelték. A hallgatók gyakorlati ismereteinek bővítése végett egykori tanára, Tormay Béla nyomdokain haladva a tanulmányi kirándulásokat rendszeresítette. Előadta az összehasonlító küllemtant, a fogtant és a fajtatant, az általános állattenyésztést, az életrendtant, a takarmányozástant, a lótenyésztést, a juhtenyésztést, a gyapjúismeretet, a sertésenyésztést, a szarvasmarha-tenyésztést, valamint a tejgazdaság, a hizlalás, a gyapjufeldolgozás, a szárnyasállat- és ebtenyésztés kérdésével is foglalkozott.

Szakirodalmi és irodalmi téren nagyon termékeny, sokoldalú munkásságot fejtett ki. Irodalmi munkájának zömét szakközleményei adják; a 3000-et meghaladó közleményei különféle fajsúlyúak, de vannak közöttük kétségtelenül eredeti és értékes művek is. Szépirodalmi munkái (versek, tárcák, novellák, humoros rajzok) fővárosi és vidéki lapokban jelentek meg, népszínműveit (*Az utolsó kenet*, *Czivilis leánya*, *Babos kötény*, *Kék harisnya*) Budapesten és vidéken adták elő.

Hivatalos teendőin kívül számos bizottságnak, tanácsnak, választmánynak tevékenyen működő tagja volt, így többek között az Országos Állategészségügyi Tanácsnak. A Magyar Országos Állatorvos Egyesület (MOÁE) és a Baromfiteenyésztők Országos Egyesülete igazgatóválasztmányának tagja volt. Eredményesen közreműködött a budapesti és a vidéki állatkiállítások rendezésében és ezek bírálóbizottságaiban, továbbá az országos törzskönyvező bizottság mun-

kájában. A Nádaskay Béla által 1878-ban alapított *Veterinarius* című szaklapnak kezdetben főmunkatársa, majd később szerkesztője volt, az *Állatorvosi Lapok* egy ideig szintén az ő közreműködésével szerkesztették. Mint a *Köztelek* és az *Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok* szakrovatvezetője, éveken át útbaigazítással és hasznos tanáccsal látta el az állattenyésztő gazdákat. Igen élénk és kezdeményező tevékenységet fejtett ki az állatvédelem terén is, nemkülönben a Magyar Kölcsönös Állatbiztosító Társaság létesítésében. Az Országos Állatvédő Egyesületnek főtákará, majd alelnöke és az Állattartók Szövetkezetének igazgatósági tagja volt.

Monostori Károly szakmájának, az állattenyésztésnek rendkívül termékeny művelője volt, fáradhatatlanul kivette részét a legkülönbözőbb terjedelmű feladatok végzésében, és a szépirodalom területén is jelentős sikereket könyvelhetett el.

1917-ben, 65 éves korában halt meg.

Irodalom

Wellmann Oszkár: Monostori Károly †. *Köztelek*, 1917. 27. 23. 937–938

Kotlán Sándor: *A magyar állatorvosképzés története 1787–1937. A M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állatorvosi Osztálya alapításának 150-ik évfordulója alkalmából*. Pátria, Budapest, 1941. 210 p.

200 éves a magyar állatorvosi felsőoktatás 1787–1987. Szerk.: Holló Ferenc. Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest, 1987. 464 p.

Kralovánszky U. Pál: 150 éve született Monostori Károly, az állattenyésztéstan professzora. *Állattenyésztés és Takarmányozás*, 2002. 51. 6. 576.